

Rekomendacje Modelu na rzecz równego Traktowania

Wszystkie obszary

1.	Wskazanie równego traktowania, przeciwdziałania dyskryminacji, walki z przemocą w każdym środowisku, w szczególności przemocą motywowaną uprzedzeniami we wszystkich przesłankach Modelu jako jednego z priorytetów polityki Miasta.
2.	Sprawdzenie i monitorowanie statystyk, z uwzględnieniem płci, wieku, pochodzenia etnicznego i narodowego, niepełnosprawności, religii, światopoglądu i wyznania, orientacji seksualnej, odnośnie liczby i typu wypadków i przestępstw (także poważnych zbrodni), które wpływają na bezpieczeństwo lub poczucie zagrożenia, i jeśli to konieczne zbadanie poziomu i charakteru obaw przed przestępstwem lub innymi źródłami zagrożenia.
3.	Prowadzenie współpracy ze wszystkimi partnerami z sektora publicznego i prywatnego, jak również z organizacjami społecznymi, w celu promowania większej równości bez względu na płeć, wiek, religię, poglądy i wyznanie, pochodzenie etniczne i narodowe, orientację seksualną, niepełnosprawność we wszystkich aspektach życia na terenie Gdańska.
4.	Konsultowanie ze swoimi partnerami i organizacjami, także z partnerami społecznymi, opracowanie i sprawdzanie dwuletniego Planu Działań wdrażania Modelu na rzecz Równego Traktowania i innych kwestii związanych z równością.
5.	Wprowadzenie klauzul równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji w zleceniach i umowach na realizację zadań publicznych z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami oraz umowach dotyczących udostępnienia przestrzeni i budynków.
6.	Promowanie i stosowanie zasady zrównoważonej reprezentacji w swoich własnych ciałach decyzyjnych i doradczych oraz nominacji do ciał zewnętrznych. Analiza i opracowanie zasad powoływania ciał doradczych, rad programowych, zespołów i kapituł w taki sposób, aby ich skład odzwierciedlał różnorodność gdańskiej społeczności.
7.	Realizacja edukacji antydyskryminacyjnej i równego traktowania kierowana do pracowników i działaczy Urzędu Miejskiego, jednostek miejskich oraz organizacji pozarządowych we wszystkich przesłankach Modelu.

8.	Realizacja kampanii społecznych ukierunkowanych na równe traktowanie i przeciwdziałanie dyskryminacji w zakresie wszystkich przesłanek Modelu z wykorzystaniem marki Łączy nas Gdańsk.
9.	Realizacja kampanii społecznej w środkach komunikacji publicznej, która w przystępny sposób przekazywałaby informacje o tym, jak zachowywać się (savoir-vivre) w sytuacjach publicznych (np. nie pić alkoholu, nie słuchać głośno muzyki, ustępować miejsca, jak reagować na mowę nienawiści i przemoc itp.), a przy okazji mówiłaby o równym traktowaniu, otwartości i szacunku dla wszystkich.
10.	Opracowanie i stosowanie strategii, polityki i działań, w tym konkretne ulepszenia stanu obecnego na terenie Gdańska (np. transport publiczny, przestrzeń publiczna, oświetlenie ulic), współpracę z policją lub innymi służbami w celu zagwarantowania bezpieczeństwa mieszkańcom ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych dyskryminacją oraz obniżenie poczucia braku bezpieczeństwa i ochrony.
11.	Wsparcie i promowanie przedsięwzięć równego traktowania ról kulturowych, społecznych i zawodowych kobiet i mężczyzn. Promowanie w życiu publicznym i działaniach obywateli, aktywnego udziału kobiet i mężczyzn ze wszystkich grup społecznych, w szczególności tych grup mniejszościowych, które mogłyby być w innym wypadku wykluczone.
12.	Wzmacnianie partycypacji społecznej (informacja, konsultacje, współdecydowanie, udział we wdrażaniu) grup zagrożonych dyskryminacją i nierównym traktowaniem we wszystkich przesłankach Modelu w myśl zasady „Nic o nas bez nas”.
13.	Zapewnienie różnorodności w przestrzeni publicznej i komunikacji społecznej przy okazji wszystkich świąt/wydarzeń ważnych dla grup mniejszościowych żyjących w mieście (zgodnie z przesłankami Modelu)
14.	Włączenie się miasta Gdańska we współorganizację i promocję wydarzeń z okazji wydarzeń ważnych dla różnych grup w zakresie wszystkich przesłanek Modelu np. dni mniejszości etnicznych, religijnych, osób z niepełnosprawnością, migrantów, uchodźców, dni różnorodności, dni równości.
15.	Uwzględnienie w dalszej perspektywie rozwojowej i w planowaniu dalszej polityki miasta wzrostu liczby osób starszych.
16.	Bezpłatne udostępnienie miejskich nośników reklamowych/informacyjnych na kampanie antydyskryminacyjne prowadzone przez organizacje pozarządowe, po skonsultowaniu ich z szerokim gronem eksperckim, np. z Radą ds. Równego Traktowania.
17.	Analiza obecnej polityki informacyjnej miasta Gdańska pod kątem różnorodności wykorzystywanych wizerunków ludzi, sposobu komunikacji (w tym języka) i sprawdzenie, czy polityka ta uwzględnia także osoby z grup przesłankowych. Wpisanie różnorodności w politykę informacyjną miasta i jego agend jako podstawowa zasada. Proces zmiany polityki informacyjnej należy zacząć od audytu reklam, informacji i działań promocyjnych w roku 2017 i 2018 pod kątem różnorodności, by ustalić bieżący model komunikacji i ewolucyjnie go zmieniać.

18.	Upamiętnianie w przestrzeni publicznej poprzez nazwy ulic, tramwajów, tablice pamiątkowe, pomniki gdańszczan i gdańszczanek z niedoreprezentowanych grup społecznych: m.in. kobiet, osób nieheteronormatywnych, osób o różnych poglądach, wyznaniach itd. – podkreślenie momentów innowacyjnych w ich życiorysach, pokazywanie barier społecznych (np. z ograniczoną możliwością udziału w życiu publicznym ze względu na określoną przesłankę) i ich konsekwencji dla biografii danej osoby
19.	Wypracowanie procedury (i jej wdrożenie) w zakresie dostępu do usług miejskich dla osób w procesie uzgodnienia/korekty płci.
20.	Ustalenie i wdrożenie procedury zarządzania w sytuacjach kryzysowych podczas zgromadzeń/manifestacji w sytuacjach dyskryminacji konkretnych osób/grup a także w sytuacjach mowy nienawiści a także przemocy motywowanej nienawiścią.
21.	Powstanie odrębnej podstrony gdansk.pl/równość integrującej informacje i wiedzę w zakresie równego traktowania i zwalczania dyskryminacji w Gdańsku.
22.	Rozwój Rady ds. Równego Traktowania oraz zapewnienie po stronie Urzędu Miejskiego w Gdańsku zespołu odpowiedzialnego za wdrażanie Modelu na rzecz Równego Traktowania, Karty Różnorodności oraz innych kwestii związanych z równością.
23.	Realizacja audytu realizowanych konkursów dla organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów a także konkursów o nagrody i stypendia przyznawane przez miasto Gdańsk pod kątem równej dostępności i potencjału wyrównywania szans.
24.	Opracowanie zasad nominacji do nagród i stypendiów przyznawanych ze środków miejskich w taki sposób, aby grono nominowanych odzwierciedlało różnorodność gdańskiej społeczności. Podejmowanie działań informacyjnych o konkursach w środowiskach mniejszościowych.

Edukacja

	Rekomendacje i zadania
25.	Współdział w wypracowaniu przez instytucje miejskie standardu zgodnie z którymi dokumenty i materiały edukacyjne, papierowe i elektroniczne, pisane i mówione oraz obrazkowe (również w działaniach zleczanych podmiotom zewnętrznym) nie będą zawierały stereotypów dotyczących różnych grup zdefiniowanych w modelu i będą promowały różnorodność. Wdrożenie wypracowanego standardu w podległych miastu instytucjach edukacyjnych.

26.	Opracowanie i wdrożenie kompleksowego programu przeciwdziałania przemocy, obejmującego stały monitoring, kształtowanie pożądaných postaw od przedszkola wzwyż, budowanie systemów prewencji, wczesnego reagowania i wsparcia na poziomie lokalnym, w tym asystentów społecznych. Program musi obejmować zobligowanie szkół oraz udzielenie im wsparcia w opracowaniu i przyjęciu programów antyprzemocowych odnoszących się do przemocy na tle uprzedzeń, w tym w bezpośrednio do problemów każdej z grup wskazanych w modelu, ze szczególnym uwzględnieniem homofobii/transfobii oraz pochodzenia i koloru skóry. Programy te powinny prowadzić do: 1. uwzględnienia w strategii szkoły (np. wizji, misji, wartościach) zasad równego traktowania w stosunku do grup narażonych na dyskryminację, wspierania różnorodności, antyprzemocowego regulaminu dla uczniów i uczennic oraz dla kadry pedagogicznej określającego: sposób reakcji na różne formy przemocy, procedury w przypadku zaistnienia sytuacji przemocowej czy powołania w szkołach osoby pełniącej funkcję pełnomocnika/czki ds. równego traktowania w szkole.
27.	Wprowadzenie obowiązkowych szkoleń dyrektorów i wicedyrektorów wszystkich instytucji edukacyjnych z zakresu rozpoznawania, prewencji i działań naprawczych w zakresie dyskryminacji (z uwzględnieniem wszystkich grup zdefiniowanych w modelu), przemocy i mobbingu.
28.	Opracowanie i wdrożenie w instytucjach edukacyjnych spójnego systemu doceniania różnorodności i przeciwdziałania dyskryminacji. System musi obejmować proces: 1. kształcenia i sieciowania ekspertek i ekspertów; 2. kształcenie kadr instytucji edukacyjnych; 3. wypracowanie i wdrożenie modelu pracy z dziećmi i młodzieżą oraz ich rodzicami uwzględniającego skierowane do nich regularne warsztaty antydyskryminacyjne i rozwijające kompetencje społeczne w tym budowanie relacji i rozwiązywanie konfliktów; 4. Prowadzenie kampanii (plakaty w każdej szkole, informacja na GPE, spoty itp.) skierowanych do dzieci, młodzieży, dorosłych z wszystkich grup wskazanych w modelu wskazującej przysługujące im prawa, sposoby ich egzekwowania i miejsca gdzie mogą uzyskać pomoc.
29.	Promowanie przez samorząd realizacji projektów międzyszkolnych, łączących szkoły specjalne i ogólnodostępne - celem powinno być wychowywanie młodego pokolenia w świadomości różnorodności potrzeb i możliwości ludzi, uczenie dostrzegania w niepełnosprawności potencjału, a nie jedynie ograniczeń.
30.	Prowadzenie działań ukierunkowanych na zmianę postaw - budowanie społeczeństwa włączającego - poprzez kampanie informacyjne i różnego rodzaju zachęty do włączania grup i osób wykluczonych, pogłębianie wiedzy o różnorodności.

31.	Przygotowanie spójnego cyklu działań zmierzających do zainteresowania szkół tematyką różnorodności - konkursów skierowanych do uczniów i uczennic (na film, fotografię, stronę www, projekt itp.), do nauczycieli i nauczycielek (na scenariusz zajęć, wycieczki, projekt itp.) ze szczególną promocją działań włączających lokalną społeczność.
32.	Opracowanie systemu zapewniającego możliwie równy dostęp do oferty edukacyjnej i wsparcia specjalistycznego dla uczniów i uczennic wszystkich grup przesłanek zdefiniowanych w modelu finansowanego ze środków samorządu.
33.	Wdrożenie rozwiązań opracowanych w ramach Modelu Integracji Imigrantów i Imigrantek, z uwzględnieniem ich stałej aktualizacji (np. zmiana w prawie oświatowym dopuszczającą organizację oddziałów/klas przygotowawczych dla dzieci migranckich).
34.	<p>Weryfikacja istniejących w Gdańsku rozwiązań, możliwości tworzonych przez nowe prawo oświatowe, potrzeb dzieci bezwyznaniowych i różnych wyznań oraz możliwości czasowych i organizacyjnych kapłanów/ek tych religii. Opracowanie spójnego, opartego na zgromadzonych danych systemu organizacji nauczania religii i etyki gdańskich uczniów i uczennic, w tym w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ujednoczenie formularzy deklaracji w każdej szkole; 2. poprawa dystrybucji informacji o możliwości uczęszczania na zajęcia z religii z różnych wyznań, np. poprzez włączenie w ten proces asystentów międzykulturowych; 3. wypracowanie rekomendacji/krótkiego poradnika dla instytucji edukacyjnych dotyczącego organizowania w szkołach świąt i innych działań związanych z kulturą i religią w sposób respektujący równość i doceniający różnorodność.
35.	Podejmowanie przez samorząd działań w kierunku zwiększania udziału mężczyzn w procesie formalnej i nieformalnej edukacji dzieci i młodzieży. Przykładowe działania - kampanie społeczne, dni zawodowca (prezentowanie zawodów nauczyciel, nauczyciel przedszkolny, asystent itp.)
36.	Promowanie kształcenia przez całe życie wśród seniorów poprzez akcje edukacyjne o roli kształcenia oraz o dostępnej w Gdańsku ofercie, a także poprawę dostępności różnych form kształcenia i samorozwoju.
37.	Opracowanie i wdrożenie w szkołach zajęć dostarczających rzetelnej wiedzy o LGBT+ oraz podnoszących kompetencje rodziców, nauczycieli/nauczycielek, uczniów/uczennic m.in. w zakresie przeciwdziałania przemocy i reagowania na przemoc, które to zajęcia będą uwzględniały wiedzę o przemocy motywowanej uprzedzeniami w szczególności ze względu na płeć, orientację seksualną oraz tożsamość płciową.
38.	Przygotowanie personelu szkolnego w zakresie praw i wsparcia transpłciowych dzieci i młodzieży (warsztaty i szkolenia w zakresie wsparcia transpłciowych dzieci i młodzieży)
39.	Budowanie systemu wsparcia edukacji włączającej opartego o dzielnicowe centra wsparcia (także mobilne), obejmujące: diagnozę, terapię i szeroko pojętą rehabilitację organizowane w pierwszej kolejności w szkole lub domu ucznia/uczennicy oraz w samym

	centrum, wypożyczalnię specjalistycznego sprzętu dla szkół, placówek, rodziców, programy edukacyjne i poradnictwo (prawne, psychologiczne, edukacyjne i zawodowe).
40.	Zobligowanie szkolnych stołówek do zapewniania wyżywienia dostosowanego do potrzeb danej niepełnosprawności związanej z koniecznością przestrzegania diety (fenyloketonuria, choroby nerek z ograniczeniami potasu, celiakia itp.);
41.	Utworzenie większej ilości PPP, w tym w pierwszej kolejności utworzenie Poradni Psychologiczno Pedagogicznej (lub filii) na terenie Osowy;
42.	Sukcesywne dostosowywanie budynków szkół (windy, dostosowane łazienki w tym do zmiany pieluch/cewnikowania, wyposażenie w podnośniki w toaletach, oznaczenia brajlowskie itp.);
43.	Odejście od budowania dużych szkół (szczególnie podstawowych) – szkoły na powyżej 500 uczniów nie sprzyjają prowadzeniu edukacji włączającej (i edukacji w ogóle). Jeśli konieczna jest budowa jednego dużego obiektu- dzielenie go na kilka mniejszych "modułów" w których uczy się i pracuje określona mniejsza ilość osób, dokonywanie takich podziałów w już istniejących budynkach. Wybieranie projektów budynków parterowych, albo z windami.
44.	Zorganizowanie sieci wsparcia dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin obejmującej między innymi: 1. asystenta wsparcia rodziny, który pomoże z formalnościami i kontaktami; 2. uaktualnianą bazę z informacjami o ofercie organizacji pozarządowych dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin; 3. coroczną konferencją (dni?) poświęconą prezentacji sytuacji ON w Gdańsku i dostępnej oferty wsparcia; 4. Grupy wsparcia dla rodziców, rodzeństwa i opiekunów dzieci i dorosłych osób z niepełnosprawnością; 5. Sieć "mentorów/ek" - rodzic/osoba dorosła z świeżą diagnozą byłiby kontaktowani z osobą która jest w podobnej sytuacji od dawna (inny rodzic dziecka z tą sama chorobą itp.), ma już wiedzę i kontakty którymi może się podzielić.
45.	Stworzenie zintegrowanego systemu informacji dla osób z niepełnosprawnością oraz rodzin dzieci z niepełnosprawnością lub chorobą przewlekłą obejmującego dystrybucję informacji w szpitalach, SORach, przychodniach i instytucjach edukacyjnych.
46.	Przeprowadzenie kompleksowej analizy sytuacji dzieci uczących w domu i/ lub szkołach przyszpitalnych z powodu stanu zdrowia i wypracowanie rozwiązań służących: 1. poprawie jakości nauczania tej grupy; 2. wdrożeniu rozwiązań technicznych i organizacyjnych sprzyjających podtrzymywaniu przez tych uczniów/uczennice relacji z grupą rówieśniczą; 3. zwiększenie czasu spędzanego w szkole z rówieśnikami na wspólnych działaniach, w tym realizacji projektów edukacyjnych.

47.	Organizacja współpracy między szkołami przyszpitalnymi a szkołą macierzystą ucznia/uczennicy, w zakresie ustalania materiału – powołanie zespołu do wypracowania standardu takiej współpracy i wdrożenie go w Gdańsku. Warto stworzyć na Gdańskiej Platformie Edukacyjnej narzędzie które taką współpracę ułatwi;
48.	Poprawa systemu diagnozowania potrzeby specjalistycznego wsparcia psychologicznego i zapewnienia szerszego dostępu do psychoterapii dla osób niepełnosprawnych w tym dzieci i młodzieży oraz ich rodzin i niespokrewnionych opiekunów/ek.
49.	Wypracowanie rozwiązań sprzyjających zwiększeniu oferty edukacji zawodowej i lepszemu dostosowywaniu jej do potrzeb rynku pracy dla osób z niepełnosprawnością.
50.	Zwiększenie elastyczności systemu dowozów dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami do szkół i na terapie (dojazdy indywidualne jak i dostosowanie ich godzin w sposób umożliwiający korzystanie z zajęć pozalekcyjnych) oraz wypracowanie i wdrożenia standardu szkoleń dla osób obsługujących dojazdy, szczególnie radzenia sobie z trudnymi zachowaniami uczniów i uczennic.
51.	Utworzenie (np. w ramach GPE) stale aktualizowanej bazy danych o zasobach sprzętowych, dostępnych specjalistach, testowanych lub wdrożonych metodach pracy poświęconym uczniom i uczennicom o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
52.	Wypracowanie efektywnego systemu zbierania danych o ilości i potrzebach uczniów i uczennic z niepełnosprawnością, pozwalającego na bieżącą analizę stopnia ich zaspokojenia, dostosowania do oferty do ich potrzeb, występujących barier finansowych, organizacyjnych, technicznych. System wykorzystywać powinien arkusz pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz umożliwiać wprowadzanie informacji przez diagnozujące dziecko PPP, nauczycieli/ki, pedagogów/żki, pedagożki/gów szkolnych.
53.	<p>Wprowadzenie w mieście funkcji koordynatora ds. organizacji edukacji uczniów i uczennic z niepełnosprawnością, odpowiedzialnego za:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nadzór nad bazą danych o dostępnych zasobach (sprzęty, specjaliści); 2. wdrażanie innowacji, promocję dobrych praktyk w tym zakresie; 3. koordynację organizacji edukacji uczniów i uczennic z niepełnosprawnościami w przypadkach wykraczających poza kompetencje szkoły macierzystej ucznia/uczennicy lub sytuacjach trudnych; 4. Organizowanie współpracy szkół ze środowiskiem dorosłych osób z niepełnosprawnościami; 5. Organizowanie wsparcia - doradztwa, superwizji, lekcji pokazowych itp.- dla szkół przygotowujących się lub już wspierających uczniów/uczennice ze szczególnie nietypowymi lub trudnymi niepełnosprawnościami;

54.	Opracowanie we współpracy ze środowiskiem osób z niepełnosprawnością i ich rodziców Gdańskiego Modelu Edukacji i Wsparcia osób z niepełnosprawnością, opartego o efektywny system zbierania danych o zasobach i potrzebach oraz o miejskich koordynatorów/ki edukacji uczniów/uczennic ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
55.	Analiza zasobów kadrowych specjalistów i personelu pomocniczego pracujących z uczniami/uczennicami o SPE, szczególnie w szkołach i PPP i na tej podstawie wskazywanie priorytetowych kierunków kształcenia (brakujących specjalności) oraz tworzenie zachęt finansowych i innych.
56.	Analiza oferowanych przez PPP testów diagnostycznych i form terapii. Doposażenie PPP w konieczne testy, narzędzia i pomoce do prowadzenia terapii oraz przygotowanie kadry do pracy na nich.
57.	Wypracowanie i wdrożenie w przedszkolach i szkołach modelu przygotowywania uczniów i uczennic pełnosprawnych do przyszłego współdziałania z ON w pracy i w życiu społecznym- kształtowaniem koniecznych do tego kompetencji i docenianiem różnorodności (dostrzegania w ON cennych zasobów a nie jedynie źródła trudności i ryzyk). Model powinien obejmować podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie kształtowania postaw i zarządzania procesem grupowym w klasie.
58.	Wsparcie nauczycieli i nauczycielek w nauce alternatywnych metod komunikacji (AAC) do pracy z dziećmi niemówiącymi poprzez: dofinansowywanie kursów, promocję dobrych praktyk w tym zakresie, utworzenie tematycznej grupy w Kreatywnej Pedagogice dotyczącej tego tematu.

Zdrowie publiczne i sport

	Rekomendacje i zadania
	Sport i kultura fizyczna
59.	Zapewnienie równego dostępu do udziału w kulturze fizycznej z uwzględnieniem potrzeb wynikających z różnicy płci, wieku, poziomu sprawności fizycznej, pochodzenia etnicznego, narodowości i innych oraz promocja sportu wolnego od dyskryminacji.
60.	Dostosowanie oferty zajęć sportowych z uwzględnieniem wszystkich płci: - Monitorowanie danych dotyczących korzystania z projektów/programów miejskich w podziale na płeć. - Analiza zakresu dostępności infrastruktury sportowej pod kątem równego dostępu ze względu na płeć. Na podstawie analizy przygotowanie i wdrożenie mechanizmów zapewniających równy dostęp do infrastruktury sportowej.

	- Audyt kryteriów wsparcia finansowego drużyn męskich i żeńskich z budżetu Miasta Gdańsk pod kątem równego dostępu ze względu na płeć. Na podstawie danych z audytu, przygotowanie i wdrożenie mechanizmu przeciwdziałającego dyskryminacji w finansowaniu drużyn męskich i żeńskich.
61.	Dostosowanie oferty zajęć sportowych z uwzględnieniem wieku: - Ocena oferty zajęć/eventów miejskich pod kątem dostępności dla seniorów i senierek (godziny zajęć, miejsce, dostępność). - Poszerzenie oferty sportowej dla seniorów i senierek np. dostępności basenów. - Poszerzenie pozaszkolnej oferty sportowej dla młodzieży w wieku 14-17 lat.
62.	Dostosowanie oferty zajęć sportowych z uwzględnieniem stopnia sprawności: - Ocena i poszerzenie oferty zajęć/eventów miejskich pod kątem dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (godziny zajęć, miejsce, dostępność, dojazd).
63.	Dostosowanie oferty zajęć sportowych z uwzględnieniem różnic etnicznych, narodowych, religijnych.
64.	Zachęcanie kobiet i mężczyzn, chłopców i dziewcząt do udziału w zajęciach sportowych także tych, które są stereotypowo przypisane innej płci.
65.	Podjęcie i kontynuowanie działań wspierających i zachęcających stowarzyszenia sportowe i kluby kibiców do podnoszenia świadomości na temat dyskryminacji: - Prowadzenie cyklicznych działań/kampanii promujących różnorodność, otwartość podczas dużych imprez sportowych.
66.	Publiczne potępienie przejawów dyskryminacji w sporcie, w tym przeciwdziałanie mowie nienawiści.
	Edukacja i kampanie społeczne
67.	Budowanie świadomości społecznej, kompetencji w zakresie włączania osób zagrożonych dyskryminacją do pełni życia społecznego, w tym w szczególności ochrony zdrowia, życia rodzinnego, zawodowego, aktywności fizycznej.
68.	Przeprowadzenie kampanii informacyjnej wśród lekarzy oraz osób pracujących w obszarze zdrowia w zakresie świadczenia usług osobom z grup wskazanych w Modelu, w szczególności osób z niepełnosprawnością, LGBT, z mniejszości etnicznych, narodowych, religijnych oraz cudzoziemców.
69.	Poszerzanie kompetencji osób pracujących w obszarze zdrowia o wiedzę i dobre praktyki z zakresu udzielania wsparcia osobom z grup wskazanych w Modelu, w szczególności osób z niepełnosprawnością, LGBT, z mniejszości etnicznych, narodowych, religijnych oraz

	cudzoziemców (np. poprzez wprowadzenie fakultetu na GUMedzie, poprzez szkolenia prowadzone przez okręgową izbę lekarską, edukację nt. praw pacjenta, prowadzenie wzorcowej placówki, zatrudnienie "miejskiego przedstawiciela medycznego").
70.	Prowadzenie kampanii informacyjnej wśród osób z grup zagrożonych dyskryminacją na temat przysługujących im praw i możliwości ich egzekwowania.
71.	Wdrożenie szkoleń antydyskryminacyjnych dla osób udzielających wsparcia w zakresie zdrowia, w tym przygotowanie kadr realizujących terapię uzależnień do pracy z osobami z grup wskazanych w Modelu, w szczególności osób z niepełnosprawnością, LGBT, z mniejszości etnicznych, narodowych, religijnych oraz cudzoziemców.
72.	Przeprowadzenie kampanii społecznej dotyczącej funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami, w tym z chorobami rzadkimi.
73.	Realizacja programów edukacji seksualnej (edukacja do miłości) kierowanych do dzieci i młodzieży w tym do dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością.
	Dostęp do usług zdrowotnych
74.	Zapewnienie równego dostępu do usług na rzecz zdrowia, w tym psychicznego, z uwzględnieniem potrzeb wynikających z płci, orientacji psychoseksualnej i tożsamości płciowej, poziomu sprawności fizycznej, pochodzenia etnicznego, narodowości i innych.
75.	Przygotowanie i wdrożenie programów ochrony zdrowia psychicznego uwzględniającego pomoc psychologiczną, psychoterapię i psychiatrię z uwzględnieniem specyfiki potrzeb i problemów osób z grup wskazanych w Modelu, w szczególności osób z niepełnosprawnością, LGBT, z mniejszości etnicznych, narodowych, religijnych oraz cudzoziemców: - rozszerzenie oferty programów prewencyjnych i wsparcia dla mężczyzn, w szczególności pod kątem przeciwdziałania autoagresji/samobójstwom mężczyzn, - rozszerzenie oferty programów prewencyjnych i wsparcia uwzględniających specyficzne potrzeby kobiet i mężczyzn, - uruchomienie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dla osób LGBT+, - uruchomienie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dla cudzoziemców oraz przedstawicieli mniejszości etnicznych i narodowych.
76.	Przygotowanie i uruchomienie systemu wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego osób/dzieci z niepełnosprawnością, zarówno funkcjonujących długotrwale w niepełnosprawności oraz „wchodzących” w niepełnosprawność, a także współtowarzyszących im rodzin/osób: - Dofinansowanie wsparcia psychologicznego dla osób z niepełnosprawnością, ich rodzin i osób pracujących z tą grupą w formie grup wsparcia i terapii indywidualnych. - Zwiększenie liczby poradni oferujących wsparcie psychologiczne – grupy wsparcia, psychologiczna terapia grupowa i indywidualna dla osób z niepełnosprawnością, ich rodzin i osób pracujących z tą grupą
77.	Uruchomienie programów terapii uzależnień ze środków miasta Gdańska z uwzględnieniem specyfiki różnych grup doświadczających lub zagrożonych dyskryminacją Modelu, w szczególności osób z niepełnosprawnością, LGBT, z mniejszości etnicznych, narodowych, religijnych oraz cudzoziemców.

Integracja społeczna i aktywność obywatelska

	Rekomendacje i zadania
	Planowanie i wdrażanie polityki
78.	Uwzględnienie specyficznej sytuacji, problemów i potrzeb grup zagrożonych dyskryminacją we wszystkich przesłankach Modelu w procesie tworzenia, wdrażania, monitorowania i ewaluacji strategii, programów, modeli, projektów w zakresie Programu Operacyjnego Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska
79.	Stworzenie i wdrożenie oddzielnego programu integracji międzypokoleniowej a także programu aktywności i wsparcia osób dojrzałych i seniorów.
80.	Analiza potrzeb, zasadności i możliwości przygotowania oddzielnych programów miejskich na rzecz osób LGBT+, mniejszości etnicznych i narodowych oraz na rzecz dialogu międzyreligijnego oraz światopoglądowego w związku z brakiem odrębnych programów w tych zakresach.
81.	Wprowadzenie i rozszerzenie zakresu usług a także zwiększenie funduszy przeznaczonych dla organizacji pozarządowych na zadania: <ul style="list-style-type: none"> - Pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, jak również w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób - Upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka: działania z zakresu równego traktowania, równych szans, przeciwdziałania mobbingowi oraz przeciwdziałania dyskryminacji i radykalizacji - Działalności na rzecz integracji cudzoziemców - Działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego. - Działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn. - Działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka.
	Monitorowanie
82.	Realizacja badań i analiz potrzeb i problemów grup zagrożonych dyskryminacją i nierównym traktowaniem z uwzględnieniem wszystkich przesłanek Modelu na poziomie obszaru integracji społecznej i aktywności obywatelskiej.
83.	Prowadzenie rejestru i monitorowanie sytuacji dyskryminacji oraz przestępstw z nienawiści wobec osób we wszystkich przesłankach Modelu.
84.	Zbieranie i analizowanie danych dotyczących projektów prowadzonych przez miasto i jednostki miejskie oraz zleconych organizacjom pozarządowym w podziale na płeć i wiek. Zweryfikowanie i wprowadzenie niezbędnych zmian w systemie planowania, realizacji i sprawozdania projektów.

	Partnerstwo i współpraca
85.	Rozszerzenie wsparcia organizacyjnego, merytorycznego, lokalowego i finansowego na działania organizacji pracujących na rzecz grup zagrożonych dyskryminacją i nierównym traktowaniem we wszystkich przesłankach Modelu z uwzględnieniem specyficznych potrzeb danych organizacji.
86.	Oferowanie lokali miejskich dostosowanych na potrzeby osób z ograniczoną mobilnością w pierwszej kolejności takim organizacjom pozarządowym, które kierują swoją ofertę w całości lub w części do osób z niepełnosprawnością (np. porady prawne/psychologiczne, terapie itp.);
	Edukacja i kampanie
87.	Realizacja otwartej edukacji antydyskryminacyjnej i równego traktowania dla mieszkańców Gdańska prowadzonej z wykorzystaniem potencjału m.in. rad dzielnic, organizacji pozarządowych, rodziców, instytucji miejskich, ruchów miejskich, centrów, domów i klubów sąsiedzkich, klubów rodziców, centrów i klubów seniora, we wszystkich przesłankach Modelu.
88.	Realizacja miejskiego programu szkoły liderów i liderek równego traktowania (np. animatorzy, radni, aktywiści, działacze i wolontariusze organizacji)
89.	Włączenie w istniejący system szkolenia i edukacji liderów i liderek aktywności obywatelskiej komponentu związanego z równym traktowaniem we wszystkich przesłankach Modelu.
	Bezpieczeństwo i ochrona
90.	Wzmocnienie, rozwinięcie lub uzupełnienie polityki działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w poszczególnych dzielnicach miasta Gdańsk, z uwzględnieniem przeciwdziałania przemocy wynikającej z uprzedzeń.
91.	Uwzględnienie w diagnozie, celach i zadaniach perspektywy bezpieczeństwa grup zagrożonych dyskryminacją i przemocą według wszystkich przesłanek Modelu w Miejskim Programie Zapobiegania Przemocy oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego
92.	Opracowanie i wzmocnienie polityki i działań przeciw przemocy opartej na płci, wieku, niepełnosprawności, pochodzeniu etnicznego i narodowemu, religii, światopoglądzie, wyznaniu i orientacji seksualnej przez: <ul style="list-style-type: none"> - zagwarantowanie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy - publiczne informowanie w języku najbardziej przystępnym dla danej społeczności, o formach pomocy dostępnych na terenie Gdańska - zapewnienie przeszkolenia odpowiednim służbom w rozpoznawaniu i we wspieraniu ofiar - zapewnienie skutecznej koordynacji pomiędzy odpowiednimi służbami takimi jak policja, jednostki odpowiedzialne za bezpieczeństwo, pomoc społeczną, mieszkalnictwo i ochronę zdrowia.

	- podnoszenie świadomości poprzez kampanie i programy edukacyjne skierowane do potencjalnych ofiar i sprawców przemocy.
93.	Utworzenie kompleksowego centrum lub sieci punktów wspierających osoby doświadczające dyskryminacji i przemocy w podziale na przesłanki równego traktowania (wiek, niepełnosprawność, orientacja seksualna, pochodzenie etniczne i narodowe, wyznanie, płeć). Zapewnienie w centrum lub w niniejszych punktach usług w zakresie interwencji kryzysowej a także pomocy prawnej, wsparcia psychologicznego, informacji i doradztwa, wsparcia w zakresie schronienia oraz pomocy mieszkaniowej. Centrum realizowane w ramach konsorcjum/partnerstwa organizacji a sieć punktów w ramach rozproszonych wyspecjalizowanych organizacji.
94.	Uwzględnienie specyficznej sytuacji i potrzeb grup zagrożonych dyskryminacją i przemocą w rodzinie we wszystkich przesłankach Modelu w Gdańskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2020 (nowelizacja i korekta programu)
95.	Utworzenie centrum informacji i koordynacji w zakresie dyskryminacji i przemocy w ramach miejskiego Centrum Interwencji Kryzysowej realizującego także zadania sieciowania punktów wspierających osoby dotknięte przemocą czy dyskryminacją.
96.	Zintegrowanie działań jednostek miejskich odpowiedzialnych za wsparcie osób doświadczających przemocy, w szczególności przemocy związanej z uprzedzeniami, w celu wypracowania szybszej ścieżki reagowania, interwencji i zapewnienia wsparcia.
	Dostęp do informacji
97.	Wdrożenie zintegrowanego systemu informacji dla mieszkańców w zakresie istniejących form pomocy i wsparcia w Gdańsku w podziale na wszystkie przesłanki (wiek, niepełnosprawność, płeć, religia (wyznanie), światopogląd, bezwyznaniowość, orientacja seksualna, pochodzenie etniczne i narodowe) w postaci m.in. punktów informacyjnych, informatorów, stron internetowych, informacji telefonicznej i internetowej.
	Opieka nad innymi osobami
98.	Uczynienie jednym z priorytetów świadczenia i promowania dostępnej, wysokiej jakości opieki nad innymi osobami zależnymi bezpośrednio przez miasto Gdańsk lub przez podwykonawców czy realizatorów usług.
99.	Wspieranie i promowanie osób doświadczających izolacji społecznej wynikającej z ich obowiązków opiekuńczych.
100.	Budowanie i wdrażanie polityki wytchnieniowej dla opiekunów (rodzinnych) osób niesamodzielnych w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnością.

101.	Stworzenie i wdrożenie systemu usług odciążających w opiece osób niesamodzielnych w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnością.
102.	Prowadzenie kampanii społecznych przeciw stereotypom, które pokazują, że opieka nad innymi osobami zależnymi jest głównym zdaniem kobiet.
103.	Realizacja działań w zakresie budowania społeczeństwa otwartego na wszystkie pokolenia, dla wszystkich grup wiekowych, wzmacnianie inicjatyw sąsiedzkich, relacji międzyludzkich, przeciwdziałanie samotności mieszkańców.
	Dostępność usług publicznych
104.	Przygotowanie i wdrożenie mechanizmu weryfikowania dostępności usług społecznych i aktywności obywatelskiej pod kątem osób zagrożonych dyskryminacją i nierównym traktowaniem we wszystkich przesłankach Modelu.
105.	Realizacja audytu dostępności instytucji i jednostek miejskich pod kątem dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i osób o ograniczonej mobilności.
106.	Przyjęcie standardów dostępności obiektów pod kątem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i osób z ograniczoną mobilnością.
107.	Wspieranie i prowadzenie działań w zakresie przeciwdziałania wykluczenia cyfrowego ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
108.	Zwiększenie dostępności do tłumaczy języka migowego w komunikowaniu się z wszelkimi instytucjami i organami administracji. Zapewnienie udziału tłumacza w bezpłatnych poradach prawnych bądź też w poradach dla rodzin z problemami finansowymi.
109.	Dostosowanie miejsc świadczenia usług integracji społecznej i aktywności obywatelskiej w zakresie dostępności osób z ograniczoną mobilnością, w tym dostosowanie interwencji kryzysowej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
110.	Uzupełnienie działań Centrum Interwencji Kryzysowej o działania mobilne realizowane w sytuacjach kryzysowych.
111.	Stworzenie „Centrum Seniora” zajmującego się kompleksową działalnością na rzecz osób starszych (informacja, porady, szkolenia, pomoc, doradztwo). Sieciowanie istniejących ofert dla seniorów, zapewnienie przepływu informacji oraz koordynacji współpracy.
112.	Uzupełnienie oferty wspierającej seniorów o przedsięwzięcia „Latającego Uniwersytetu Trzeciego Wieku”, „Latającej Biblioteki”
113.	Rozszerzenie internetowego Interaktywnego Planu Gdańska o informacje, które z miejsc świadczenia usług dostępne są dla osób z niepełnosprawnością.

114.	Kreowanie pozytywnego wizerunku ojcostwa, budowanie kompetencji i zaangażowania ojców w życie dziecka i rodziny poprzez: - zawiązanie przez miasto współpracy z organizacjami, które promują pozytywny wizerunek ojcostwa. - organizowanie warsztatów dla ojców, budowanie bazy wiedzy i wsparcia dla aktywnych i świadomych swego ojcostwa tatusiów.
	Udział w życiu publicznym i działaniach obywatelskich
115.	W związku z różnymi formami udziału i partycypacji obywateli w życiu publicznym np. rady, zespoły doradcze, e-uczestnictwo (transmisje, głosowania, mobilne), miasto Gdańsk zapewniac będzie możliwość równego udziału mieszkańcom. W przypadku kiedy sposoby uczestnictwa i partycypacji nie prowadzą do takiej równości, tworzy i testuje nowe metody.
116.	Wspieranie samoorganizowania się grup zagrożonych dyskryminacją i nierównym traktowaniem, ze względu na wszelkie przesłanki Modelu.
117.	Rozwój wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej zapewniających wsparcie w zakresie wszystkich przesłanek Modelu.
118.	Włączenie centrów lokalnych, domów i klubów sąsiedzkich w sieć działań ukierunkowanych na równe traktowanie i przeciwdziałanie dyskryminacji.
	Pomoc i świadczenia socjalne
119.	Planowanie, finansowanie i wykonywanie pomocy socjalnej i świadczeń oparte na równym traktowaniu.
	Wykluczenie społeczne
120.	Promowanie skutecznego dostępu wszystkich tych, którzy żyją w wykluczeniu lub są zagrożeni wykluczeniem społecznym czy ubóstwem w obszarze pracy, mieszkalnictwa, edukacji, kultury, technologii informacyjnych i komunikacyjnych, do pomocy i wsparcia w zakresie integracji a także pomocy socjalnej.
121.	Rozpoznanie szczególnych potrzeb i sytuacji grup zagrożonych dyskryminacją i nierównym traktowaniem a doświadczających wykluczenia społecznego lub ubóstwa.
122.	Uwzględnienie specyficznych potrzeb imigrantów oraz promowanie ich integracji w kontekście prawa do ochrony przed ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

123.	Wypracowanie ścieżki wdrożenia Karty Praw Osób Bezdomnych (europejska inicjatywa wdrażania kart w miastach)
	Mieszkalnictwo społeczne
124.	Podjęcie kroków zapobiegających bezdomności a w szczególności zapewnienia pomocy osobom w kryzysie bezdomności, opartej na kryterium potrzeby i braku dyskryminacji.
125.	Rozwój mieszkalnictwa społecznego w tym mieszkań wspomaganych i mieszkań ze wsparciem w zakresie wszystkich grup zagrożonych dyskryminacją i nierównym traktowaniem zgodnie z potrzebami.
	Handel ludźmi
126.	Stworzenie i wzmocnienie polityki oraz zobowiązanie do działań zapobiegających handlowi ludźmi poprzez: - kampanie informacyjne i podnoszenie świadomości programy szkoleniowe dla odpowiednich służb w celu - środki zniechęcające do zapotrzebowania na tego typu usługi Wspieranie administracji centralnej w: - identyfikacji i wspierania ofiar - odpowiednie środki pomagające ofiarom - w tym dostęp do świadczeń medycznych, odpowiedniego i bezpiecznego mieszkania, tłumaczeń.

Kultura i czas wolny

	Rekomendacje i zadania
127.	Rozwijanie oferty instytucji kultury odwołującej się do różnorodności gdańskiej społeczności, co sprzyjać będzie utrwalaniu i rozwijaniu tożsamości różnych grup mniejszościowych zamieszkałych w Gdańsku, jak i ich integracji ze społecznością. Bieżące diagnozowanie potrzeb w społecznościach, w których działają instytucje.
128.	Uwzględnianie przy rozwijaniu oferty kulturalnej w dzielnicach potrzeb osób które mają utrudniony dojazd do innej dzielnicy - seniorów, rodziców z małymi dziećmi, osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, cudzoziemców. Wykorzystanie do realizacji takiej oferty domów i klubów sąsiedzkich oraz siedzib rad dzielnic.
129.	Tworzenie oferty skierowanej do dzieci i młodzieży, zachęcającej do udziału w zajęciach organizowanych przez instytucje kultury; tworzenie oferty kulturalnej skierowanej do wszystkich, nie wykluczającej, lecz włączającej, integrującej, zachęcającej do uczestnictwa bez względu na różnice.
130.	Zapewnienie grupom społecznym równego dostępu do obiektów i instytucji kultury.

	Stworzenie standardów dostępności dla instytucji kultury obejmujących: dostępność (infrastrukturalną) wydarzeń, instytucji i centrów kultury dla osób z trudnościami w poruszaniu się, niepełnosprawnościami sensorycznymi i ruchowymi; tłumaczenia (na język migowy, języki obce, audiodeskrypcję, napisy).
131.	Rozwijanie projektów kulturalnych i produktów turystyki kulturowej w Gdańsku opartych na zagadnieniach związanych z wielokulturową tożsamością miasta oraz nawiązujących do bogactwa różnorodności społecznej miasta
132.	Opracowanie zasad w ramach współpracy z miejskimi instytucjami kultury warunków udostępniania przestrzeni w miejskich instytucjach kultury na realizację przez organizacje pozarządowe i grupy nieformalne zadań dotyczących różnorodności i równego traktowania.
133.	Opracowanie jednolitych zasad udzielania zniżek rodzinnych w instytucjach kultury.
134.	Opracowanie nowego opisu zadań z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w ramach konkursu grantowego i tzw. małych grantów - przeciwdziałającego zagrożeniu różnego rodzaju dyskryminacjom i promującego równe traktowanie. Podejmowanie działań informacyjnych i promujących konkursy w środowiskach mniejszościowych, zagrożonych wykluczeniem, dyskryminacjom, itp.
135.	Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie współtworzenia i współodpowiedzialnego wdrażania zadań z zakresu równego traktowania w obszarze kultury. Rozwijanie skutecznego komunikowania oraz organizowanie szkoleń dla organizacji pozarządowych.
136.	Rozwijanie systemu wspierania projektów tożsamościowych i mających na celu integrację poprzez kulturę wraz ze wsparciem w przygotowaniu i przeprowadzeniu tych projektów. Zapewnienie dodatkowych środków na realizację tych projektów. Popularyzacja idei integracji poprzez kulturę w instytucjach kultury i organizacjach pozarządowych.
137.	Wypracowanie w ramach współpracy z miejskimi instytucjami kultury bazy informacji o gdańskich inicjatywach kulturalnych promujących różnorodność oraz edukacyjnych materiałów równościowych przygotowanych przez instytucje kultury, organizacje pozarządowe, szkoły (np. karty gier miejskich, publikacje); Informowanie o gdańskich inicjatywach kulturalnych promujących różnorodność przy wykorzystaniu istniejących narzędzi, np. strona internetowa
138.	Wspieranie tworzenia zasobów bibliotecznych i innych dotyczących różnorodności, w tym stworzenie biblioteczki równościowej z publikacji przekazywanych przez organizacje realizujące projekty z zakresu równego traktowania i różnorodności.

139.	Włączenie do Gdańskiego Programu Edukacji Kulturowej zadań związanych z różnorodnością i równym traktowaniem w kulturze.
140.	Wdrożenie szkoleń antydyskryminacyjnych oraz szkoleń dotyczących dostępności dla urzędników i urzędniczek pracujących w obszarze kultury, osób zarządzających i pracujących w miejskich jednostkach organizacyjnych kultury oraz dla dziennikarzy i dziennikarek portalu gdansk.pl.

Innowacyjność i przedsiębiorczość oraz Atrakcyjność inwestycyjna

	Rekomendacje i zadania
141.	Promowanie Karty Różnorodności, m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - pobudzanie świadomości społecznej w zakresie potencjalnych przejawów dyskryminacji na rynku pracy, w tym nierówności w zatrudnianiu kobiet i mężczyzn, - szkolenia antydyskryminacyjne, działania edukacyjne pokazujące wartości płynące z różnorodności w miejscu pracy, - wyróżnianie pracodawców promujących równość płci i zarządzanie różnorodnością
142.	Promowanie idei miejsca pracy: <ul style="list-style-type: none"> - przyjaznego rodzinie, pozwalającego na równowagę między życiem zawodowym, a prywatnym, - wolnego od mobbingu.
143.	W odpowiedzi na bieżące sygnały rynku pracy, poszerzenie oferty edukacji i kształcenia zawodowego a także doradztwa zawodowego, dla grup zagrożonych dyskryminacją, aby zapobiec ich wykluczeniu zawodowemu.
144.	Wdrażanie programów promujących przedsiębiorczość – skierowanych do wszystkich grup wiekowych – od Juniora/-rki do Seniora/-rki
145.	Realizacja kampanii społecznych i edukacyjnych promujących Gdańsk jako miasto przedsiębiorczości różnorodnej i łamiącej stereotypy. Kampanie prowadzone z udziałem przedstawicieli/przedstawicielek – ambasadorów/ambasaderek wszystkich grup przesłankowych z wykorzystaniem marki Łączy nas Gdańsk, w niestereotypowym pozytywnym przekazie wizualnym i słownym, podkreślającym kompetencje i wiedzę.
146.	Realizacja programu „Gdańsk równościowym pracodawcą” zakładającego m.in.: <ul style="list-style-type: none"> - audyt płac oraz warunków pracy w Urzędzie Miejskimi i instytucjach miejskich, przede wszystkim pod kątem przesłanek płęć i wiek, - stosowanie gramatycznych końcówek żeńskich i męskich w ogłoszeniach o pracę – promowanie tej postawy wśród pracodawców, - działania na rzecz kontroli przejrzystości i sprawiedliwości systemu płac i nagród, - działania na rzecz wyrównywania szans i wspierania awansu zawodowego oraz możliwości rozwoju kariery dla osób z grup niedoreprezentowanych, działania wspierające niestereotypowe wybory zawodowe,

	<ul style="list-style-type: none"> - działania wspierające zrównoważony udział kobiet i mężczyzn na wszystkich szczeblach zatrudnienia, w szczególności odnoszące się do nieproporcjonalności na wyższym szczeblu zarządzania, - dbanie o różnorodność społeczną, gospodarczą i kulturową kandydatów i kandydatek przy rekrutacji na stanowiska na wszystkich poziomach organizacji. <p>Wspieranie godzenia życia zawodowego, społecznego i rodzinnego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie polityki, która umożliwi tam gdzie to stosowne, dostosowanie czasu pracy i organizacji pracy do potrzeb pracowników, tak aby mogli oni opiekować się dziećmi i innymi osobami zależnymi, - zachęcanie mężczyzn do skorzystania z ich prawa do opieki nad dziećmi i innymi osobami zależnymi.
147.	<p>Miasto Gdańsk w ramach swoich działań i usług w dziedzinie rozwoju gospodarczego, zobowiązuje się uwzględnić potrzeby i zainteresowania grup zdefiniowanych w przesłankach Modelu i podjęcia w tym celu odpowiednich działań. Takie działania mogą obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomoc przedsiębiorcom z grup zagrożonych dyskryminacją na rynku pracy, - zapewnienie wsparcia i promocji przedsiębiorstwom promującym równość, - działania zachęcające i wspierające niestereotypowe wybory edukacyjne i zawodowe, - działania edukujące pracodawców nt. konsekwencji stereotypów na decyzje zatrudnieniowe.
148.	<p>Analiza możliwości zwolnienia z opłat dla osób sprzedających swoje wyroby lub plony z ogródków (dotyczy to głównie osób starszych, które sprzedają owoce, warzywa z działek, jest to często jedyny możliwy sposób aby dorobić do emerytury, renty)</p>
149.	<p>Promowanie i wspieranie ekonomii społecznej – dostęp do rynku pracy dla osób wykluczonych, Miasto głównym odbiorcą towarów i usług.</p>
150.	<p>Analiza możliwości wprowadzenia zachęt i zobowiązań dla inwestorów do realizacji inwestycji z uwzględnieniem celów społecznych ukierunkowanych na równe traktowanie.</p>
151.	<p>Aktywne pozyskiwanie do Gdańska przedsiębiorców, inwestorów czy wykonawców, którzy prowadzą politykę wspierania różnorodności oraz promowanie miasta Gdańsk jako miasta przyjaznego różnorodności, otwartości i solidarności.</p>

Infrastruktura, Mobilność i transport oraz Przestrzeń publiczna

Rekomendacje i zadania	
152.	<p>Opiniowanie większych infrastrukturalnych projektów miejskich dot. przestrzeni publicznych przez pełnomocnika PMG ds. osób niepełnosprawnych oraz przez powołany przez niego zespół społeczny złożony z przedstawicieli wszystkich przesłanek Modelu. Rola zespołu społecznego: wspomaganie działania pełnomocnika w zakresie rozpoznania różnych problemów/barier w miejskiej przestrzeni publicznej.</p> <p>Zespół wraz z pełnomocnikiem ds. osób niepełnosprawnych powinien regularnie spotykać się z miejskim konserwatorem zabytków oraz z jego biurem, aby na bieżąco omawiać bariery dla osób z ograniczoną mobilnością oraz propozycje rozwiązań znoszących te bariery.</p>

	Ponadto, zespół mógłby regularnie sprawdzać miejskie inicjatywy pod kątem potrzeb osób reprezentujących wszystkie przesłanki (w tym ich dostępności dla osób z ograniczoną mobilnością, a także ponownie analizować sytuację odstępstw od szerokości chodnika (np. zamiast 1,5 m ma 1,2 m).
153.	Zniesienie barier dostępności (windy, łazienki itp.) w budynkach gminnych/komunalnych dla osób z ograniczoną mobilnością ¹ . A w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie dostępności przychodni i innych punktów medycznych/praktyki lekarskiej (np. ginekologicznej, stomatologicznej) znajdujących się w budynkach komunalnych pod kątem osób z ograniczoną mobilnością. Cel stawiany w modelu na rzecz równego traktowania: przynajmniej 1 przychodnia/szpital/praktyka lekarska w mieście z każdej dziedziny medycznej w pełni dostosowana do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością (dostęp do budynku, fotel ginekologiczny, toaleta itp.) - Dostosowanie Centrum Interwencji Kryzysowej w Gdańsku do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością poruszających się na wózku (w tym pokoju dla osób w sytuacji kryzysowej). - Zapewnienie przynajmniej 1 miejsca w DPS dostosowanego dla potrzeb osób z ograniczoną mobilnością (np. osoby z niepełnosprawnością poruszającej się na wózku) w sytuacji interwencji kryzysowej.
154.	Zobowiązanie podmiotów dzierżawiących nieruchomości miejskie do zniesienia barier dostępności budynków gminnych (windy, łazienki itp.) dla osób z ograniczoną mobilnością, tam gdzie jest to możliwe i pozwalają na to warunki techniczne.
155.	Dodanie poniższych opcji do funkcjonującej aplikacji „Mapa porządku” oraz wprowadzenie procedury reakcji na poszczególne uwagi: <ul style="list-style-type: none"> - zgłaszania barier architektonicznych w przestrzeni publicznej miasta Gdańska - zgłaszanie uszkodzonych świateł w podziemnych przejściach i w tunelach - zgłaszanie aktów przemocy motywowanych nienawiścią (na podstawie katalogu wymienionego w art. 256 § 1 k.k. rozszerzonego o przesłankę orientacja psychoseksualna). Ponadto, monitoring (zbieranie i agregowanie danych) zgłoszeń przemocy motywowanych nienawiścią (wobec wszystkich przesłanek) na podstawie aplikacji „Mapy porządku”.
156.	Zbudowanie/dobudowanie ramp/parkingów typu „kiss and ride/go” przed szpitalami, ośrodkami zdrowia itp. (w zależności od dostępności terenu gminnego w pobliżu budynku). W sytuacji, gdy zbudowanie/dobudowanie nie jest możliwe rekomenduje się wyznaczenia takich miejsc na miejscach już istniejących.
157.	Budowa/przebudowa/remont dróg na obszarach objętych nadzorem konserwatorskim w sposób minimalizujący nierówność/wyboistość nawierzchni dróg i ciągów pieszych oraz ustanowienie regularnych spotkań edukacyjnych z zakresu problemów z poruszaniem się osób niepełnosprawnych i starszych z miejskim konserwatorem i jego biurem – z udziałem pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych z zespołem społecznym.

¹ Ograniczona mobilność, niepełnosprawność – wszystkie formy, także np. niedowidzenie

	Ponadto zorganizowanie szkoleń/spotkań dla osób pracujących w Dziale Uzgodnień w ZDiZ oraz w biurze miejskiego konserwatora uświadamiające potrzeby osób z ograniczoną mobilnością.
158.	Udoskonalenie (w miarę posiadanych środków) dostępności transportu publicznego do potrzeb różnych grup społecznych, a konkretnie: <ul style="list-style-type: none"> - Dopasowanie rozkładu jazdy ZTM do czasu pracy pracowników dużych zakładów pracy. - Wypracowanie porozumienia pomiędzy instytucjami kultury i GAIT mającego na celu dostosowanie rozkładów do realizowanego programu instytucji. - Zwiększenie częstotliwości kursowania komunikacji publicznej (wozokilometry) w godzinach szczytu, w tym dostosowanych po potrzeb osób z ograniczoną mobilnością. - Zwiększenie ilości/częstotliwości przejazdów transportu miejskiego w godzinach wieczorno-nocnych, aby zwiększyć dostęp do kultury/oferty/przestrzeni miejskiej. - Zapewnienie transportu do osiedli z utrudnionym dostępem (np. VII Dwór) – np. poprzez „mikrobusy na żądanie”. - Zapewnienie miejskiego, bezpłatnego transportu do ośrodków zdrowia itp.; autobus w formule "shuttle bus" transportujący osoby od przystanku tramwajowego Uniwersytet Medyczny w górę, do Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego.
159.	Udoskonalenie udzielania informacji zwrotnej dla każdej osoby składającej skargę na niewłaściwe zachowanie kierowcy/motorniczego transportu publicznego o postępach w sprawie.
160.	Szkolenia dla kierowców ZTM z postępowania w sytuacjach kryzysowych/trudnych (w tym z korzystania z mobilnego pogotowia) oraz przeciwdziałania dyskryminacji względem wszystkich przesłanek.
161.	Wyłączenie z obszaru kar dla kierowców ZTM opóźnień wynikających z czasu, który poświęcają na otwarcie rampy dla osób z niepełnosprawnością
162.	Wprowadzenie mechanizmów motywacyjnych dla kierowców za szczególnie przyjazne zachowania wobec pasażerów (w szczególności niepełnosprawnych oraz starszych) oraz za modelowe zachowanie w sytuacjach przemocy i dyskryminacji.
163.	Zwiększenie liczby miejsc parkingowych (kosztem istniejących) dla osób z niepełnosprawnością w strefach ograniczonego dostępu, np. Główne Miasto, w pobliżu atrakcji miejskich, rekreacji i aktywności czasu wolnego.
164.	Wprowadzenie miejskiego bezpłatnego transportu (np. ryczałtowy bon na taksówkę lub/i zwiększenie liczby taksówek obsługiwanych przez MOPR oraz rozszerzenie katalogu osób z ograniczoną mobilnością, które mogą z niej korzystać do np. osób starszych lub rodziców dzieci z niepełnosprawnościami, które muszą dojechać na wizytę lekarską, badanie, zabieg, terapię, a ich stan zdrowia im to utrudnia).

165.	Wyposażenie wszystkich niskopodłogowych autobusów i tramwajów w rampę oraz w hak do otwarcia rampy i w przyszłości zakup taboru tylko z takim wyposażeniem.
166.	Zwracanie uwagi na profil działania organizacji w konkursach na przydział lokali dla NGO. W sytuacji, gdy organizacja oferuje np. porady prawne/psychologiczne itp., to należy zadbać, aby taka organizacja miała większe szanse na zdobycie lokalu dostosowanego do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością (w miarę dostępności stosownych lokali i zgodnie z procedurami konkursowymi). Zwłaszcza dotyczy to tzw. „podwójnej dyskryminacji”, np. osoba LGBT+ niepełnosprawna np. poruszająca się na wózku.
167.	Zachęcenie deweloperów podczas negocjacji z deweloperami/inwestorami przy sprzedaży gruntów (np. przy inwestycjach w ramach PPP) do uwzględniania potrzeb lokalnej społeczności i do przeznaczania dla lokalnej społeczności lokali na parterach: na żłobki, kluby sąsiedzkie, miejskie mieszkania na wynajem dla osób z trudnościami w poruszaniu się.
168.	Priorytetowe odśnieżanie chodników (potem jezdnie) przed budynkami miejskimi oraz zobowiązanie prywatnych właścicieli do priorytetowego odświeżania chodników.
169.	Kontynuacja zwiększania dostępności osób z ograniczoną mobilnością do plaż – rampa dla plażowiczów z ograniczoną mobilnością.
170.	Informacja o korzystaniu ze środków komunikacji publicznej (papierowe ulotki i aplikacja, oznakowania przystanków i wewnątrz komunikacji publicznej) skierowane do cudzoziemców (w językach: angielskim, rosyjskim i ukraińskim). + przetłumaczenie automatów dla zakupu biletów
171.	Wprowadzenie możliwości wprowadzania interwencji punktowych (być może w formie partnerskiej współpracy UMG/GZDiZ z partnerami społecznymi) w znoszeniu drobnych barier architektonicznych.
172.	Przeanalizowanie planów przeciwpożarowych pod kątem bezpieczeństwa osób na wózkach, osób niesłyszących i osób z niepełnosprawnością intelektualną. W sytuacji ćwiczenia alarmów przeciwpożarowych w budynkach z windą na piętrach zostają osoby na wózkach, bez możliwości ewakuacji, w związku z wyłączeniem wind.
173.	Usuwanie mowy nienawiści i treści z przestrzeni miejskiej.
174.	Wydawanie zaświadczeń o honorowaniu biletów imiennych na czas okresu uzgodnienia/korekty płci przez kontrolerów ZTM.
175.	Podnoszenie kompetencji Działu Uzgodnień ZDiZ zakresu projektowania uniwersalnego (na etapie planowania inwestycji analiza potrzeb osób ze wszystkich grup przesłankowych).